

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Program Operacyjny Rybactwo i Morze” w 2018 r.

Rok 2018 był jednym z najważniejszych etapów wdrażania Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze”. Instytucje zaangażowane we wdrażanie PO RYBY 2014 – 2020 stanęły w jednym czasie przed zadaniami związanymi zarówno z procesem desygnacji instytucji w ramach programu, pierwszym rokiem, w którym obowiązywała zasada n+3, jak i realizacją celów pośrednich ram wykonania. Ponadto, równocześnie prowadzone były negocjacje z Komisją Europejską dotyczące zmiany Programu Operacyjnego, zakończone pozytywną decyzją KE z dnia 23 listopada 2018 r.

Pod koniec 2017 r., zgodnie z art. 124 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, Instytucja Audytowa przeprowadziła audyt desygnacyjny w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze na lata 2014-2020”, w celu oceny spełnienia przez Instytucję Zarządzającą kryteriów desygnacji określonych w załączniku nr XIII do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz audyt desygnacyjny systemu informatycznego LIDER oraz środowiska teleinformatycznego, w którym system funkcjonuje w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze na lata 2014-2020”.

W sprawozdaniu z audytu, Instytucja Audytowa zawarła szereg rekomendacji, które powinny zostać spełnione przez Instytucję Zarządzającą, Instytucję Certyfikującą i instytucje pośredniczące. Do najważniejszych rekomendacji należało:

1. Zatwierdzenie wszystkich procedur w ramach PO RYBY 2014 – 2020;
2. Zakończenie prac nad systemem informatycznym wspierającym program, przede wszystkim w zakresie danych niezbędnych do poświadczeń wydatków, generowanie raportów z systemu, zaimplementowanie do systemu wszystkich niezbędnych pól wynikających z wymogów rozporządzeń unijnych;
3. Opracowanie zasad konkurencyjności w ramach operacji nie podlegających przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych, w tym nakładanie korekt finansowych w przypadku naruszeń i wykluczenia możliwości udzielania zamówień podmiotom powiązanim z beneficjentem;
4. Zmodyfikowanie procedur w taki sposób, aby na każdym etapie obsługi wniosku o dofinansowanie i realizacji operacji miały miejsca weryfikacje horyzontalnych zasad wdrażania funduszy unijnych, takich jak partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania, promowania równouprawnienia, niedyskryminacji, zrównoważonego rozwoju, zapewnienia, że nie zostaną do dofinansowania wybrane operacje, które zostały fizycznie ukończone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie;
5. Opracowanie systemu zapewniającego prawidłową analizę ryzyka w każdym elemencie wdrażania programu.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

O przeprowadzonej desygnacji Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej poinformował Komisję Europejską w dniu 25 lipca 2018 r.

W celu spełnienia zasady n+3, do końca roku niezbędne było poświadczenie wydatków do Komisji Europejskiej w kwocie około 86 mln euro, w części finansowania unijnego.

Przedłużający się proces desygnacji instytucji w ramach PO RYBY 2014 – 2020 spowodowały, że do końca lipca 2018 r. Instytucja Certyfikująca zadeklarowała do Komisji Europejskiej jedynie ok. 23,5 mln euro. Tym samym, w celu pełnej realizacji zasady n+3 w 2018 r., w ciągu pół roku niezbędne było wydatkowanie środków w wysokości dwukrotnie wyższej niż przez pierwsze półtora roku wdrażania programu. Ryzyko utraty części alokacji było bardzo wysokie. Dzięki intensyfikacji prac, w tym przede wszystkim priorytetowemu traktowaniu wniosków wpływających na spełnienie realizacji zasady n+3 i przekazywaniu wniosków z bardziej obciążonych oddziałów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, do końca roku 2018 zadeklarowano we wnioskach o płatność prawie 90 mln euro w części finansowania unijnego, realizując w pełni zasadę n+3 za ten rok.

W celu usprawnienia realizacji PO RYBY 2014 – 2020, Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej dokonał zmian legislacyjnych w 2018 r. w aktach prawnych dotyczących szczegółowych warunków i trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetów 1-5 oraz w sprawie podziału środków finansowych na realizację Programu Operacyjnego "Rybnactwo i Morze".

Od 2016 roku trwały prace nad zmianą Programu Operacyjnego, których uwieńczeniem była decyzja KE o zmianie PO RYBY 2014 – 2020 z dnia 23 listopada 2018 r. Zmiany Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” dotyczyły przede wszystkim realokacji środków z Priorytetu 2 na Priorytet 1.

Pozostałe zmiany dotyczyły przede wszystkim:

- zmian w zakresie niektórych ze wskazanych w PO RYBY 2014-2020 instytucji - wynika wprost z dokonanych w Polsce w roku 2015 zmian struktury administracji rządowej,
- wprowadzenia zapisów o wkładach własnych,
- wprowadzenia zmian w zakresie szkód wyrządzonych połowom,
- wdrażania RLKS,
- wartości docelowych wskaźników w związku z dokumentem FAME
- strategii komunikacji PO RYBY 2014-2020.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Zmiana Programu Operacyjnego miała również istotny wpływ na realizację ram wykonania, gdyż w jej wyniku zmianie uległa znaczna część celów pośrednich. W ramach wszystkich priorytetów cele zostały osiągnięte w wysokościach wynikających z rozporządzenia 215/2014 z wyjątkiem Priorytetu 6. Brak spełnienia celów pośrednich dla Priorytetu 6 Wspieranie wdrażania Zintegrowanej Polityki Morskiej wynika z małego zainteresowania potencjalnych beneficjentów tym priorytetem. Działania tego priorytetu obejmują zarówno projekty inwestycyjne, jak i tzw. projekty miękkie polegające na publikacjach naukowych oraz promowaniu ochrony środowiska morskiego. Katalog beneficjentów był ograniczony w głównej mierze do podmiotów publicznych realizujących zadania statutowe objęte działem administracji rządowej gospodarka morską, jednak podmioty te nie były zainteresowane realizowaniem działań objętych Priorytetem 6.

Zgodnie z wytycznymi dla państw członkowskich w sprawie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w sprawie ram wykonania, przeglądu i rezerwy wykonania (EGESIF_18-0021-0119/06/2018), Polska przyjęła następującą metodologię obliczania celów pośrednich:

Wskaźniki finansowe - cele pośrednie dotyczą całkowitej kwoty wydatków publicznych poświadczonych przez Instytucję Certyfikującą do Komisji Europejskiej w 2018 r., oraz całkowitej kwoty wydatków publicznych dotyczących wydatków poniesionych przez beneficjentów do końca 2018 r., poświadczonych przez IC do KE w 2019 r., do dnia przedłożenia sprawozdania rocznego za 2018 r. Zgodnie z ww. metodologią wypełniona została tabela 3 i tabela 4.

Wskaźniki produktu - do celów pośrednich ram wykonania w zakresie wskaźników produktu zaliczane zostały operacje, dla których beneficjent przedłożył choć jeden wniosek o płatność refundacyjną do końca 2018 r. Ze względu na to, że system informatyczny wspierający wdrażanie PO RYBY 2014 -2020 nie przewiduje możliwości wprowadzenia żadnych informacji na temat stanu realizacji operacji przed dniem złożenia wniosku o płatność przez beneficjentów, dlatego też takie operacje nie zostały zaliczone do celów pośrednich w zakresie wskaźnika produktu.

Wartości dotyczące poszczególnych Priorytetów przedstawione są zgodnie z ww. metodologią.

Realizacja Priorytetów w 2018 r.

Priorytet 1 Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy

W ramach Priorytetu 1, w 2018 r. ARiMR zatwierdziła do realizacji 1733 operacje, na łączną kwotę opiewającą niemal na 300 mln złotych, co stanowi ponad 30% dostępnej alokacji tego

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

priorytetu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. zatwierdzono do realizacji 3184 operacje, na łączną kwotę ponad 582 mln złotych (ponad 59% alokacji).

Również w kwestii kontraktowania środków należy zwrócić uwagę na stale zwiększające się tempo realizacji. W 2018 r. ARiMR podpisała 922 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania przekraczającą 286 mln zł (29,12% alokacji). Od początku realizacji Programu Operacyjnego zakontraktowano 2174 umowy czynne na łączną kwotę 454 mln zł (46% dostępnej alokacji). Tym samym, w roku 2018 podpisano 63% wszystkich umów zakontraktowanych do tej pory w ramach tego Priorytetu.

Nieco wolniejszy postęp miał miejsce w kwestii rozliczania realizowanych operacji. W 2018 r. ARiMR rozliczyła wydatki w ramach 647 operacji, na łączną kwotę 77 mln zł (7,84% dostępnej alokacji). Od początku wdrażania Programu Operacyjnego rozliczono prawie 20% wydatków w ramach tego priorytetu. Wolniejsze tempo rozliczania wydatków wynika przede wszystkim z zakończenia realizacji działania 1.6 Trwałe zaprzestanie działalności połowowej, a także z faktu, że zakontraktowane operacje o charakterze inwestycyjnych są w fazie realizacji.

Ramy wykonania:

Po ustaleniu niezbędnych procedur dotyczących wdrażania działania 1.11 Wartość dodana, jakość produktów i wykorzystywanie niechcianych połowów, w 2018 r. podpisano 154 umowy o dofinansowanie w ramach tego działania, a w ramach 23 operacji złożono wnioski o płatność do końca grudnia 2018 r. Łącznie, w ramach trzech działań zasilających wskaźnik 1.3 Liczba projektów dot. wartości dodanej, jakości, wykorzystania przypadkowych połowów oraz portów rybackich, miejsc wyładunku, hangarów i przystani, do końca 2018 r. złożono wnioski o płatność w ramach 29 operacji, co pozwoliło zrealizować cel pośredni dla tego wskaźnika na poziomie 120,83%.

Od początku realizacji Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” wskaźnik Liczba projektów dot. zawieszenia działalności realizowany był systematycznie, do końca 2018 r. złożono wnioski o płatność w ramach 1561 operacji, co pozwoliło zrealizować cel pośredni tego wskaźnika na poziomie 111,50%, pomimo, że zmiana Programu Operacyjnego znacznie zwiększyła wartość celu pośredniego dla tego wskaźnika do wartości 1400 operacji.

Wartość wskaźnika finansowego wyniosła 44 486 529,44 €, co stanowi 300,58% celu pośredniego.

Priorytet 2 Wspieranie zrównoważonej środowiskowo, innowacyjnej, zasobooszczędnej, konkurencyjnej akwakultury, opartej na wiedzy

Tylko w 2018 r. ARiMR zatwierdziła w ramach Priorytetu 2 do realizacji 1207 operacji, na łączną kwotę opiewającą na ponad 446 mln złotych, co stanowi ponad 51% dostępnej

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

alokacji tego priorytetu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. zatwierdzono do realizacji 1461 operacji, na łączną kwotę ponad 702 mln złotych (ponad 80% alokacji).

Również w kwestii kontraktowania środków należy zwrócić uwagę na stale zwiększające się tempo realizacji. W 2018 r. ARiMR podpisała 1142 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania przekraczającą 377 mln zł (ponad 43% alokacji). Od początku realizacji Programu Operacyjnego zakontraktowano 1161 umów czynnych na łączną kwotę 390 mln zł (44% dostępnej alokacji). Tym samym, w roku 2018 podpisano 97% wszystkich umów zakontraktowanych do tej pory w ramach tego Priorytetu.

Bardzo szybki postęp w ramach Priorytetu 2 miał miejsce również w kwestii rozliczania realizowanych operacji. W 2018 r. ARiMR rozliczyła wydatki w ramach 987 operacji, na łączną kwotę ponad 240 mln zł (27,60 % dostępnej alokacji). Od początku wdrażania Programu Operacyjnego rozliczono prawie 28% wydatków w ramach tego priorytetu. Duże tempa rozliczania operacji wynika przede wszystkim z wydatków poniesionych w ramach działania 2.5 Akwakultura świadcząca usługi środowiskowe w ramach którego rozliczono wydatki w zakresie 909 operacji na łączną kwotę ponad 208 mln zł, stanowiącą prawie 100% dostępnej alokacji w ramach tego działania.

Ramy wykonania:

Priorytet 2 był najpóźniej uruchomionym, poza Priorytetem 6, spośród priorytetów PO RYBY 2014 – 2020. Ze względu na duże zainteresowanie wnioskodawców działaniami 2.3.1, 2.3.2 i 2.3.3, cele pośrednie dla wskaźnika produktu Liczba projektów dot. inwestycji produkcyjnych w akwakulturę nie były zagrożone. Na koniec 2018 r. w ramach 109 operacji złożono co najmniej jeden wniosek o płatność, co pozwoliło zrealizować cel pośredni w 363,33%.

Ze względu na konieczność rewizji sposobu przyznawania pomocy w ramach działania 2.5 Akwakultura świadcząca usługi środowiskowe, działanie to zostało uruchomione dopiero w 2018 r., jednak wysokie wydatkowanie (ponad 208 mln złotych), pozwoliło zrealizować wskaźnik finansowy na poziomie 56 572 431,39 euro, co stanowi 1131,45% celu pośredniego.

Priorytet 3 Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa

Specyfika wdrażania Priorytetu 3 powoduje, że nabory wniosków o dofinansowanie przeprowadzane są jedynie na potrzeby instytucji wybranych przez Instytucję Zarządzającą do realizacji działań w zakresie kontroli i egzekwowania oraz gromadzenia danych. Tym samym, realizację operacji można zaplanować i nie zależy od czynników zewnętrznych.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Priorytet ten związany jest z bieżącą działalnością Inspektorów Rybołówstwa Morskiego, Państwowej Straży Rybackiej, Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Morskiego Instytutu Rybackiego.

Do końca 2018 r. zatwierdzono do realizacji i zakontraktowano operacje na całą dostępną alokację działań związanych z modernizacją i zakupem statków, a także z gromadzeniem danych, co wraz z dotychczas zakontraktowanymi wydatkami na działania związane z kontrolą i egzekwowaniem stanowi 86% alokacji w ramach tego Priorytetu.

Ramy wykonania:

Specyfika wdrażania Priorytetu 3 powoduje, że nabory wniosków o dofinansowanie przeprowadzane są jedynie na potrzeby instytucji wybranych przez Instytucję Zarządzającą do realizacji działań w zakresie kontroli i egzekwowania oraz gromadzenia danych. Tym samym, realizację operacji można zaplanować i nie zależy od czynników zewnętrznych. W związku z tym, cele pośrednie dla tego Priorytetu nie były zagrożone i osiągnęły odpowiednio 650% zakładanego celu (w przypadku wskaźnika produktu - 26 operacji zrealizowanych, przy planowanych 6) oraz 1478,55% w odniesieniu do wskaźnika finansowego (7 386 447,83 euro przy planowanych 500 000 euro).

Priorytet 4 Zatrudnienie i spójność terytorialna na obszarach rybackich

Od maja 2017 roku rybackie lokalne grupy działania rozpoczęły nabory wniosków u beneficjentów programu w ramach 36 wdrażanych Lokalnych Strategii Rozwoju .

Tylko w 2018 r. lokalne grupy działania wybrały do dofinansowania 1007 operacji na łączną kwotę przekraczającą 129 milionów złotych, a wraz z działaniami dotyczącymi współpracy zdecydowano o dofinansowaniu dla 1050 operacji na kwotę ponad 132 mln zł, co stanowi 35% dostępnej alokacji dla Priorytetu 4. Od początku wdrażania Programu zdecydowano o wyborze do dofinansowania 1904 operacji na łączną kwotę przekraczającą 281mln zł, co stanowi ponad 75% dostępnej alokacji.

Według stanu na koniec grudnia 2018 r. zawartych zostało 1112 umów czynnych, na kwotę ponad 170 mln zł (45% alokacji), z czego w 2018 r. 965 zostało zawartych w roku 2018, na kwotę 142 mln zł.

Ramy wykonania:

Pierwsze konkursy w ramach lokalnych grup działania zostały przeprowadzone dopiero w 2017 r. Dwuetapowy system wyboru operacji do dofinansowania powoduje znaczne wydłużenie czasu kontraktacji środków. Mimo działań instytucji zarządzającej zmierzających do intensyfikacji wydatkowania środków finansowych, na początku 2018 r. możliwych do

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

poświadczenia wydatków w ramach priorytetu było poniżej 4 mln złotych. Zakładany cel pośredni dla wskaźnika finansowego na 2018 r. okazał się być znacznie przeszacowany, w związku z czym, instytucja zarządzająca przedstawiła do KE szczegółowe wyjaśnienia oraz propozycję nowego celu pośredniego dla wskaźnika finansowego w ramach Priorytetu 4 w wysokości 2,5 mln euro, co zostało zaakceptowane i uwzględnione w zmienionym Programie Operacyjnym „Rybacko i Morze”. Ostatecznie wskaźnik finansowy osiągnął wartość 492,93% celu pośredniego (12 323 130,58 euro przy zakładanych 2 500 000,00 euro).

Priorytet 5 Wspieranie obrotu i przetwarzania

Do końca 2017 r. podpisano jedynie 5 umów o dofinansowanie na kwotę 2,5 mln zł. W 2018 r. nastąpiła znaczna intensyfikacja działań związanych z wdrażaniem tego Priorytetu. Wnioskodawcy złożyli w 2018 r. 86 wniosków o dofinansowanie, na kwotę blisko 171 mln zł, co stanowi ponad 50% dostępnej alokacji. Jednakże ze względu na niekwalifikowalność części wnioskowanych wydatków oraz na długi okres rozpatrywania wniosków w ramach działania 5.4 Przetwarzanie produktów rybołówstwa i akwakultury, aż 33 wnioski o dofinansowanie zostały odrzucone (47 mln zł). Podpisano 60 umów na kwotę ponad 83 mln zł (25% dostępnej alokacji).

Ramy wykonania:

W ramach Priorytetu 5 największe problemy związane były z długimi terminami realizacji operacji, a tym samym jedynym zagrożonym celem pośrednim dla tego priorytetu był wskaźnik finansowy. Cele pośrednie priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki zawarte w ramach wykonania osiągnęły co najmniej 85 % wartości celu pośredniego do końca 2018 r. W drodze odstępstwa, w przypadku gdy ramy wykonania obejmują trzy lub więcej wskaźników, cele pośrednie priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki z wyjątkiem jednego osiągnęły co najmniej 85 % wartości odpowiedniego celu pośredniego do końca 2018 r. Wskaźnik, który nie osiągnął 85% wartości odpowiedniego celu pośredniego musi osiągnąć co najmniej 75 % wartości odpowiedniego celu pośredniego. Zgodnie z wydanymi w 2018 r. wytycznymi KE, do wartości kamieni milowych mogą zostać zaliczone również wydatki poniesione przez Beneficjentów w 2018 r., które zostały zrefundowane w roku 2019, jednak przed dniem przedstawienia rocznego sprawozdania z wdrażania. Ramy wykonania Priorytetu 5 PO RYBY 2014 – 2020 obejmują 3 wskaźniki. Dzięki wydatkom certyfikowanym w 2019 r., jednak dotyczącymi wydatków poniesionych przez Beneficjentów do końca 2018r. cel pośredni wskaźnika finansowego został osiągnięty w 80,31 %, a więc spełnił wymogi rozporządzenia 215/2014.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Priorytet 6 Zintegrowana Polityka Morska

Ze względu na specyfikę realizacji operacji w ramach Priorytetu 6 oraz opracowywanie założeń pod jego efektywne wdrażanie, do maja 2018 r. nie przeprowadzono żadnych naborów wniosków o dofinansowanie w ramach Priorytetu 6. W wyniku pierwszych naborów złożono 10 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 3,6 mln złotych. Nie została jednak podpisana żadna umowa o dofinansowanie.

Działania tego priorytetu obejmują zarówno projekty inwestycyjne, jak i tzw. projekty miękkie polegające na publikacjach naukowych oraz promowaniu ochrony środowiska morskiego. Katalog beneficjentów był ograniczony w głównej mierze do podmiotów publicznych realizujących zadania statutowe objęte działem administracji rządowej gospodarka morską, jednak podmioty te nie były zainteresowane realizowaniem działań objętych Priorytetem 6. Spośród wybranych do dofinansowania operacji, 7 wnioskodawców zrezygnowało z ich realizacji.

Ramy wykonania:

W związku z brakiem podpisania umów o dofinansowanie wszystkie cele pośrednie dla tego priorytetu osiągnęły na koniec 2018 r. wartość 0% zakładanego celu.